KANSALLISARKISTO

TÄYDENTÄVÄ LAUSUNTO

30.11.2025

KA/23818/28.01.00/2025

Eduskunta
Sivistysvaliokunta

Viite: HE 169/2025 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta**

Kansallisarkisto täydentää arkistointilakia koskevaa lausuntoaan asiantuntijakuulemisessa esiin nousseiden asioiden osalta

Kansallisarkiston näkemyksen mukaan on tarpeellista ja kiireellistä huolehtia siitä, että yksityiset sote-palveluiden tuottajat saatetaan arkistointivelvoitteiden piiriin. Tämän tulisi tapahtua sosiaali- ja terveysministeriön alaisella erityislainsäädännöllä. Tällä lainsäädännöllä tulisi samalla velvoittaa Kanta-aineistojen yhtenevä siirto Kansalliseen arkistotietovarantoon riippumatta siitä, onko tiedon tuottanut valtiollinen, kunnallinen vai yksityinen toimija. Arkistointilaki on yleislaki. Kattavan arkistoinnin sujuva toteuttaminen voi edellyttää erityislainsäädäntöä myös muiden monimuotoisten tietovarantojen osalta.

Kansallisarkiston käsityksen mukaan laista ei aiheudu lisätehtäviä hyvinvointialueille. On selvää, että hyvinvointialueiden tulee olla samojen arkistointivelvoitteiden piirissä, kuin valtion viranomaisten ja kuntien.

Kansallisarkisto ei katso, että laissa olisi tarpeellista säätää viraston tietoturvavelvoitteista. Mikäli eduskunta kuitenkin katsoo, että se on tarpeen, Kansallisarkisto ei vastusta tällaista sääntelyä. Kansallisarkisto toteuttaa korkeaa tietoturvan tasoa yhteistyössä CSC Oy:n ja Valtion tieto- ja viestintätekniikka keskus Valtorin kanssa. Tietoturvan kehittäminen on jatkuvaa työtä, jonka rahoituksesta tulee huolehtia. Kansallisarkisto kiinnittää eduskunnan huomiota myös Kansallisarkiston digitointitoiminnan rahoitukseen. Aineistojen digitointi on tärkeää sekä varautumisen että aineistojen käytettävyyden näkökulmasta. Digitoinnilla voidaan myös saavuttaa merkittäviä julkisen talouden säästöjä niin toimitilakustannuksissa kuin toimintaprosesseissa. Vuodesta 2018 jatkunut massadigitointirahoitus on näillä näkymin päättymässä vuoteen 2026.

Kansallisarkisto yhtyy kuntaliiton näkemykseen siitä, että ideaalitapauksessa viranomaisten tiedonhallinnasta ja arkistoinnista säädettäisiin samassa laissa. Tämä parantaisi tiedon elinkaaren hallintaa edelleen. Lakien yhdistäminen olisi suurhanke, jonka yhteydessä tiedonhallintaa koskeva sääntelyä tulisi selkeyttää ja keventää. Tehtävää hankaloittaa tiedonhallinnan ja arkistoinnin kuuluminen eri hallinnonaloille.

Arkistointilaki selkeyttää sitä periaatetta, että arkistointia ei tapahdu vain Kansallisarkistossa, vaan kaikissa viranomaisissa. Arkistointia toteuttavat myös monet yksityiset toimijat.

KANSALLISARKISTO

TÄYDENTÄVÄ LAUSUNTO

30.11.2025

KA/23818/28.01.00/2025

Aineistojen siirtovelvoitteista kuitenkin johtuu, että Kansallisarkiston tietovarannot muodostavat tosiasiallisesti Kansallisen arkistotietovarannon, jolla on aivan erityinen merkitys niin tutkimukselle, kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien toteutumiselle kuin kansakunnan identiteetille ja avoimen yhteiskunnan toiminnalle.

Raaseporissa ja Espoossa 30.11.2025

Päivi Happonen
pääjohtaja

Immo Aakkula
hallintojohtaja